



CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

**BẢN KHAI THÀNH TÍCH ĐỀ NGHỊ
XÉT TẶNG DANH HIỆU “NGHỆ NHÂN ƯU TÚ”**

I. SƠ YẾU LÝ LỊCH

1. Họ và tên: PHẠM HẢI HẬU Nam
3. Ngày, tháng, năm sinh: 01/01/1963
4. Dân tộc: Kinh
5. Nguyên quán: Thôn Yên Lạc, xã Mộc Nam, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam
6. Hộ khẩu thường trú: Thôn Yên Lạc, xã Mộc Nam, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam
7. Tên di sản văn hóa phi vật thể nắm giữ: Nghệ thuật diễn xướng Châu văn
8. Năm bắt đầu thực hành di sản văn hóa phi vật thể: 1987
9. Điện thoại di động: 0913.066.790
10. Địa chỉ liên hệ: Di tích lịch sử - văn hóa Đền Lảnh Giang, xã Mộc Nam, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam
11. Người liên hệ khi cần: Phạm Hải Yên, thôn Yên Lạc, xã Mộc Nam, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam. Điện thoại : 0906155421.
12. Số lượng học trò đã truyền dạy: trên 800 người.
13. Học trò tiêu biểu:
 - Họ và tên: Vũ Thị Hồng Lĩnh. Sinh năm 1962. Điện thoại: 0988.681.066
Địa chỉ: Số nhà 20, ngõ 16 Phan Văn Trường, phường Dịch Vọng hậu, quận Cầu Giấy, Hà Nội.
 - Lương Thị Lan, thôn Từ Đài, xã Chuyên Ngoại, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam. Điện thoại: 0167.625.834
 - Đặng Hồng Duy, thôn Yên Lạc, xã Mộc Nam, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam. Điện thoại: 0912.328.366
 - Bùi Thị Soạn, thôn Cốc Khê, xã Ngũ Lão, huyện Kim Động, tỉnh Hưng Yên
 - Vũ Lan Anh, số nhà 25 Hàng Điếu, cửa Đông, Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội. Điện thoại: 0947.193.939

II. QUÁ TRÌNH HỌC NGHỀ VÀ THAM GIA THỰC HÀNH DI SẢN VĂN HÓA PHI VẬT THỂ:

Năm 1987, tôi được truyền nghề từ bà Nguyễn Thị Phúc, số nhà 16 Nguyễn Thiện Thành, phường Đồng Xuân, quận Hoàn Kiếm, thành phố Hà Nội, nay đã mất.

Từ đó đến nay tôi đã thực hành nghi lễ tại các đền phủ trong toàn quốc: Đền Đông Công, Yên Bái; Đền Mẫu Tiên Hương, Vân Cát, Nam Định; Đền ông Hoàng Mười, Nghệ An; đền Châu Bé, Bắc Giang; đền Trần Thương, Hà Nam; đền Đồng Bằng, Thái Bình. Một số hoạt động tiêu biểu như:

- Năm 2009, tham gia Liên hoan diễn xướng Châu văn, tái hiện huyền tích Quan lớn đệ Tam, được truyền hình trực tiếp trên VTC1 đài Truyền hình Kỹ thuật số;

- Năm 2012, tôi tham gia Đại lễ Kiêu Năm Quan tại Phủ chính Nam Định, nhằm hoằng dương đạo Mẫu cầu quốc thái dân an, thiên hạ thái bình, nhân dân cát khánh;

- Năm 2013, đạt giải Vàng tại Liên hoan Diễn xướng hát Châu văn khu vực Đồng bằng Sông Hồng; tham gia Liên hoan các di tích tiêu biểu tỉnh Hà Nam năm 2006, 2009, 2013;

- Tháng 9/2014, đạt giải xuất sắc tại Liên hoan Diễn xướng Châu văn mở rộng tỉnh Hà Nam năm 2014. Sắp tới vào tháng 11/2014 tôi đại diện cho tỉnh Hà Nam tham gia Liên hoan Văn hóa dân gian toàn quốc được tổ chức tại Thành phố Đà Lạt.

Từ khi vào nghề đến nay tôi đã truyền dạy được trên 800 học trò thực hành nghi lễ Diễn xướng Châu văn. Năm 1998, tôi được giao nhiệm vụ làm Thủ nhang đền Lảnh Giang, xã Mộc Nam, tôi luôn hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, đảm bảo an toàn không để xảy ra tình trạng mất cắp cổ vật, đồ thờ. Năm 2011, 2012 tôi đã huy động được trên 40 tỷ để trùng tu tôn tạo ngôi đền khang trang.

III. TRI THỨC VÀ KỸ NĂNG ĐANG NÂM GIỮ

Diễn xướng Châu văn là một dạng thực hành tín ngưỡng dân gian có từ cổ xưa, cũng là một hiện tượng văn hóa được khá nhiều các học giả quan tâm nghiên cứu. Nhiều giá trị của nghi lễ này đã được lý giải như: giá trị văn hóa thể hiện ở góc độ diễn xướng, giá trị tâm linh thể hiện ở khả năng nhập thần, giá trị thẩm mỹ thể hiện ở hình thức nghi lễ.

Nghi lễ Châu Văn của Người Việt ở Hà Nam là một kho tàng về lịch sử, văn hoá, nghệ thuật của cộng đồng cư dân. Nét đặc trưng của hình thức diễn xướng này là hát Châu văn. Từ bao đời, dân gian đã sáng tạo nên hàng chục điệu châu khác nhau như Bỉ, Miêu, Thống, Phú, Dọc, Cờn, Xá... Các làn điệu nói trên trong âm nhạc Châu văn rất phong phú, đa dạng và đa màu sắc không thua kém một số loại hình nghệ thuật khác.

Thông qua văn học truyền miệng, thư tịch... nghi lễ đã thể hiện rất rõ ý thức “Hương về cội nguồn”, “Uống nước nhớ nguồn”, tôn vinh những người có công với dân với nước.

- **Các làn điệu của Nghi Lễ Châu văn:** Hát Châu văn sử dụng nhiều làn điệu. Các làn điệu hát văn cơ bản gồm: Bỉ, Miếu, Thông, Điệu Phú, điệu Kiều Dương, điệu đọc, còn...

- **Các nhịp điệu của Hát văn:** Tiết tấu trong hát văn khá phong phú, đa dạng dựa trên cơ sở của sự phát triển những tiết tấu cơ bản sau: Nhịp phụ đồng; Nhịp sai; Nhịp đôi.

- **Điệu thức trong âm nhạc Hát văn:** Âm nhạc Hát văn rất phong phú về điệu, mỗi điệu lại tương ứng với một số hàng chầu, biểu hiện những đặc điểm riêng về tính cách của các vị Thánh mà điệu hát đó mô tả.

- **Lời Hát trong nghi lễ Châu văn:** Hát Châu văn hay còn gọi là Hát văn hay hát bóng, hát Châu văn có ba hình thức biểu diễn chính là hát thi (văn thi), hát thờ (văn thờ) và hát hầu (hát phục vụ hầu đồng, lên đồng). Ở Hà Nam cũng có 3 hình thức hát kể trên, trong đó hát thi ít phổ biến so với hát thờ và hát hầu.

- **Các điệu múa trong Nghi lễ Châu văn:** Múa trong Nghi lễ châu văn tồn tại ba loại, tùy theo môi trường mà tách bạch ra từng loại hay đan cài các loại đó với nhau.

+ **Múa theo giá đồng:** Múa theo từng giá theo thứ bậc hầu từ cao xuống thấp.

+ **Múa với đạo cụ:** Múa gậy, múa quạt, quạt lông các màu, múa chèo dò, múa môi, múa hèo, múa thêu hoa, múa cờ, múa kiếm, múa dâng nhang (khai quang), múa dâng đèn, múa khăn, múa dâng rượu...

+ **Múa tay không:** Múa bắt quyết, múa ra ấn, múa tung nước thánh, múa ban lộc...

- **Quy trình thực hành:**

Nghi Lễ Châu văn của Người Việt ở Hà Nam diễn ra ở các đền, miếu nơi thờ Mẫu Tam tòa, Tứ phủ). Một nghi Lễ Châu văn được tiến hành theo các trình tự sau: Thay lễ phục; Dâng hương; Lễ Thánh giáng; Múa đồng; Ban lộc và nghe văn chầu; Thánh thăng. Thường trong buổi chầu nhiều nhất cũng chỉ tới 20 giá, ít nhất là 10 giá, còn trung bình là 15 giá.

* Nghi lễ diễn xướng Châu văn

Trong các hệ thống tôn giáo, tín ngưỡng đang tồn tại ở nước ta, kể cả các Đạo giáo du nhập và tôn giáo bản địa đang có sự đan xen và hòa nhập, thì Đạo Mẫu có những nét rất riêng biệt với yếu tố bản địa rõ ràng, mang đặc trưng của văn hóa Việt Nam. Nét đặc trưng riêng đó được thể hiện ở lễ hội và nghi lễ, nó mang nhiều sắc thái độc đáo để phân biệt với tín ngưỡng, tôn giáo khác. Tập trung nhất là nghi lễ diễn xướng Châu văn.

Nghi lễ diễn xướng Châu văn thường diễn ra ở các đền, phủ trong nhiều dịp trong một năm: Hầu xông đền (sau lễ giao thừa năm mới); Lễ Hầu Thượng Nguyên (vào tháng giêng); Hầu nhập Hạ (tháng tư); Lễ hầu Tán hạ (tháng 7); Lễ hầu tát niên (tháng chạp); Lễ Hạp ấn (25 tháng chạp hàng năm). Trong một năm thường có hai lễ hầu quan trọng nhất là vào tháng 3 và tháng 8, tháng 3 là ngày giỗ của Thánh Mẫu

và tháng tám là ngày giỗ của vua cha Bát Hải, Đức Thánh Trần và còn nhiều nghi thức khác trong năm, tùy theo ở mỗi đền, Phủ hay mỗi người diễn xướng...

Từ năm 1987 đến nay tôi đã thực hành nghi lễ diễn xướng Châu văn tại khu di tích Lịch sử văn hóa đền Lảnh Giang. Trung bình mỗi năm thực hành 50 lượt. Ngoài ra tôi còn thực hành nghi lễ này ở nhiều di tích khác trong cả nước.

Trước khi thực hành nghi lễ, mọi việc được chuẩn bị kỹ càng: Lễ vật dâng cúng phù hợp với từng dịp lễ khác nhau; trang phục phù hợp với từng vị Thánh; người thực hành diễn xướng phải thực hiện ăn kiêng trước vài ngày để làm thanh sạch trước khi giao tiếp với thần linh.

Nghi lễ dâng sớ và cúng chúng sinh bao giờ cũng được thực hiện trước khi vào diễn xướng. Phía bên phải là Ban Cung văn gồm người hát các bài văn châu với các nhạc cụ đệm, như đàn nguyệt, trống, phách, sáo,...; trong quá trình diễn xướng, người diễn xướng dùng tay để báo hiệu với Cung văn để có những lời hát phù hợp.

Nghi lễ diễn xướng được thể hiện trong từng giá Đờng khác nhau, bao gồm: 03 giá Thánh Mẫu (Đệ Nhất, Đệ Nhị và Đệ Tam), 04 giá Thánh hàng Quan (Quan Đệ Nhất, Quan Đệ Nhị, Quan Tam Phủ và Quan Đệ Ngũ), 05 giá Thánh hàng Châu (Châu Đệ Nhị Thượng Ngàn, Châu Thác Bờ, Châu Lục, Châu Mười Đờng Mo và Châu Bé Bắc Lệ), 03 giá Thánh hàng Ông Hoàng, 06 giá Thánh Cô (Cô Đôi, Cô Bơ, Cô Sáu, Cô Chín, Cô Bé Bắc Lệ và Cô Bé Đông Cuông). Trang phục và điệu bộ diễn xướng của từng giá khác nhau. Đối với các vị Thánh hàng Quan đều thuộc võ quan, nên ăn mặc và điệu bộ rất uy nghi, mạnh mẽ, thường mang theo cờ lệnh, cung, kiếm. Bốn vị quan này thuộc nhiều Phủ khác nhau; các ông Hoàng có phong cách sang trọng, phong nhã, vui tươi và gần gũi với mọi người nên không khí buổi lễ cũng vui vẻ hơn; các Thánh Cô trang phục nhiều màu sắc, múa hát tung bùng.

IV. KHEN THƯỞNG

Trong quá trình tham gia bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể, tôi luôn giúp đỡ nhân dân trong vùng cầu nguyện quốc thái dân an, dân giàu nước mạnh, dân thịnh nước yên, nhà nhà hạnh phúc; giúp những người lâm lờ trở lại cuộc sống lương thiện; Giúp đỡ các gia đình có hoàn cảnh khó khăn, gia đình có công; Tặng quà 27/7 cho các gia đình Thương binh liệt sỹ; tặng quà tết cho 210 gia đình khó khăn trong toàn huyện, mỗi suất quà trị giá 500.000đ; tặng quà cho các cháu Thiếu nhi trong toàn xã và tất cả các gia đình trong thôn; Tặng nhà Tình nghĩa cho nạn nhân Chết độc màu da cam; Ủng hộ phong trào xây dựng Nông thôn mới xã Mộc Nam 500.000.000 đồng và ủng hộ xây nhà văn hóa thôn Yên Lạc, xã Mộc Nam trị giá 3 tỷ đồng; ủng hộ xây dựng 02 nhà Tình nghĩa cho 02 gia đình bị chết độc da cam huyện Duy Tiên trị giá 50.000.000đ, ủng hộ xây dựng 01 nhà Tình nghĩa cho gia đình chiến sĩ đang công tác của huyện Duy Tiên có hoàn cảnh khó khăn trị giá 50.000.000đ... Những đóng góp của tôi đã được nhân dân và các cơ quan chức năng ghi nhận.

- Năm 2012 được Huyện ủy, UBND huyện Duy Tiên tặng Giấy khen.

- Năm 2013, đạt giải Vàng tại Liên hoan Diễn xướng Châu văn khu vực Đờng bằng Sông Hồng; được UBND tỉnh tặng Bằng khen; Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch tặng Kỷ niệm chương vì Sự nghiệp Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

- Đạt thành tích tốt trong tham gia Liên hoan các di tích tiêu biểu tỉnh Hà Nam năm 2006, 2009, 2013.

- Tháng 9/2014, đạt giải xuất sắc tại Liên hoan Diễn xướng Châu văn mở rộng tỉnh Hà Nam năm 2014.

- Tham gia chương trình Hào khí Thăng Long năm 2014 được tặng kỷ niệm chương.

- Kỷ niệm chương Vì ích quốc lợi dân năm 2014

- Kỷ niệm chương Doanh nhân xuất sắc toàn quốc năm 2014

- Ngoài ra tôi còn được tặng Kỷ niệm chương vì Sự nghiệp khuyến học Việt Nam; Kỷ niệm chương Ban liên lạc truyền thống quân tiên phong Sư đoàn 308; được công nhận Top 20 doanh nhân xuất sắc 3 miền; Vinh danh Trung tâm giáo dục truyền thống và lịch sử Việt Nam, v.v...

Tôi cam kết chịu trách nhiệm về tính xác thực của thông tin đã kê khai và thực hiện đúng trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân theo quy định của pháp luật về thi đua, khen thưởng và di sản văn hóa sau khi được phong tặng danh hiệu "Nghệ nhân ưu tú".

Mộc Nam, ngày 25 tháng 9 năm 2014

Yên Lạc, ngày 25 tháng 9 năm 2014

**XÁC NHẬN CỦA
UBND XÃ MỘC NAM**

NGƯỜI KHAI



**CHỦ TỊCH
LƯƠNG VĂN HÙNG**

Phạm Hải Hậu

Hà Nam, ngày tháng năm 2014

**XÁC NHẬN CỦA
SỞ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH**